

Martina SCHÖNBEKOVÁ, *Vývoj fundační agendy pro kostely a farnosti na území města České Budějovice a okolí ve 14. a 15. století*, České Budějovice 2013, (diplomová práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 101 s. textu a XL s. příloh.

Posudek vedoucí diplomové práce

Hmotné a finanční zabezpečení chodu církevní správy v pozdním středověku představuje v medievistickém bádání v Čechách již tradičně jedno z oblíbených témat. Písemných pramenů, na jejichž základě je lze studovat, se našťestí do současnosti dochoval větší počet. Vedle všeobecně známých a zpravidla edičně zpřístupněných dokumentů vzniklých péčí správního centra pražské arcidiecéze jsou k dispozici i méně známé písemnosti, na které jsou bohaté zejména vrchnostenské archivy a také archivy některých významných měst. Právě pramen vzniklý z proveniencí patronátní správy královského města Českých Budějovic se stal jedním z informačních zdrojů i pro předkládanou diplomovou práci Bc. Martiny Schönbekové, nazvanou *Vývoj fundační agendy pro kostely a farnosti na území města České Budějovice a okolí ve 14. a 15. století*.

Autorka se zaměřila na několik souvisejících problémů. Řešila je nejen s pomocí odborné literatury a pramenných edic, ale i na základě zevrubného rozboru (kodikologického, diplomatického, faktografického a správně-historického) jedné z budějovických městských knih označené jako „Kopiář donačních listin“, uložené ve Státním okresním archivu České Budějovice ve fondu Archiv města České Budějovice pod inv. č. 1313. Při jejím studiu musela prokázat nejen dobrou jazykovou výbavu (latina, němčina), ale především svou paleografickou zdatnost. Jak diplomantka zjistila, tato archivní kulturní památka sice obsahuje záznamy především z let 1466 až 1513, ale s velmi podrobnou retrospektivou již od roku 1307. Přináší svod velmi důležitých informací, které antikvovaly texty starších donačních listin, nebo v některých případech uchovaly informace z listin dnes ztracených.

V úvodní pasáži práce (s. 8-12) autorka nejprve charakterizuje své badatelské záměry a věnuje se shrnutí poznatků o dosavadním výzkumu této problematiky. V prvních dvou kapitolách zaměřených teoreticky zpracovala kompilativním způsobem nejprve otázky, které souvisejí s počátky a vývojem církevní správy do husitství, přičemž se zaměřila jak na území českého státu, tak i na konkrétní situaci v jižních Čechách (s. 13-23) a vysvětlila odborné termíny a některé speciální pojmy, s nimiž dále v textu pracuje. Věnuje se i přehlednému vymezení pojmu farnost a farář (s. 24-30) a všímá si některých místních specifik. Třetí kapitola (s. 31-37) je věnována patronátnímu právu a jeho vývoji, a to nejen obecně v oblasti západního (latinského) křesťanství, ale především konkrétně na Českobudějovicku, přičemž se věnuje zejména „venkovským“ farnostem v okolí města Českých Budějovic a správnímu systému jihočeské církevní správy v předhusitské době.

S vývojem hmotného a finančního zabezpečení církevní správy ve farnostech obecně a také s osvětlením některých pojmů s touto problematikou souvisejících se autorka nejprve teoreticky vyrovnává ve čtvrté kapitole (s. 38-45). Konkrétní situaci farností v okolí Českých Budějovic je věnována kapitola pátá (s. 46-70). Přináší nejen soustavný přehled o jejich vzniku, vývoji a dějinách až do 15. století, ale také přehled kněží a místních patronátů, s nimiž dary a nadace pro tyto kostely zpravidla úzce souvisely.

Následující šestá kapitola (s. 71-89) je zaměřena na situaci ve městě. Vedle přehledu vývoje církevní správy na jeho území a městské topografie 14. až 15. století se diplomantka

právě na základě rozboru zmíněné knihy soustředila na oblast charitativní péče a na dobročinnost v nejobecnější rovině. Vysvětlila zde nejen věcnou skladbu darů a jejich určení (příčemž se soustředila na ty donace, které nebyly určeny pro oltářníky, jejich prebendy a oltáře, jimž se již dříve věnoval Jan Adámek), ale také sociální původ donátorů, jejich řemeslo, zámožnost a jejich pohnutky, bylo-li možné je odhalit. Všimá si rovněž způsobu fixace platů na nemovitostech, topografii jejich rozložení ve městě i v jeho okolí. V neposlední řadě se pak zamýšlí i nad nízkým podílem žen mezi donátory a důvodem tohoto stavu. Neopomněla zdůraznit, že právě postoj místní městské obce k husitství měl za následek, že se husitská revoluce v oblasti, kterou studovala, nijak zásadně neprojevila a stav zůstal nezměněn prakticky až do počátku 16. století.

V závěrečné pasáži (s. 90-93) diplomantka shrnuje dosažené výsledky, hodnotí své poznatky i prameny, které využila při bádání, a zamýšlí se i nad některými těžko zodpověditelnými otázkami, jako je např. skutečný důvod vedoucí ke vzniku studovaného kopiáře donačních listin.

Práce obsahuje všechny nezbytné součásti, jako seznam použitých zkratek a soupis využitých pramenů, literatury i dalších informačních zdrojů. Její nedílnou součástí je bohatá přílohová část, která obsahuje přehledové tabulky s rozpisem údajů získaných z využívané městské knihy podle jednotlivých oblastí určení těchto darů, tabulku s přehledem údajů o obsazenosti farních beneficií na Českobudějovicku, a fotografie farních kostelů, o nichž v práci diplomantka pojednala.

Diplomovou práci Bc. Martiny Schönbekové lze označit jako zdařilou. Diplomantka splnila přesně a se značnou mírou invence zadání diplomového úkolu, a proto práci ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm **v ý b o r n ě**.

Pelhřimov, 26. července 2013

Mgr. Lenka Martínková, Ph. D.